

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 8/2018 Dosar nr. [664/1/2018](#)

Pronunțată în ședință publică astăzi, 23 mai 2018

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 539 din 28/06/2018

Mirela Sorina Popescu - președintele cu delegație al Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Angela Dragne - judecător la Secția penală
Săndel Lucian Macavei - judecător la Secția penală
Anca Mădălina Alexandrescu - judecător la Secția penală
Rodica Aida Popa - judecător la Secția penală
Aurel Gheorghe Ilie - judecător la Secția penală
Rodica Cosma - judecător la Secția penală
Lavinia Valeria Lefterache - judecător la Secția penală
Ioana Alina Ilie - judecător la Secția penală

S-a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău în Dosarul nr. 4.920/270/2016, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei chestiuni de drept: "dacă pentru întrunirea tipicității infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal, privind vătămarea corporală din culpă, sintagma din teza I a acestui text incriminator, respectiv «(...) sub influența băuturilor alcoolice (...)», trebuie interpretată ca referindu-se la un anumit grad de îmbibație de alcool pur în sânge, eventual cel indicat de legiuitor la art. 336 alin. (1) din Codul penal, sau, indiferent de gradul de îmbibație alcoolică în sânge, este atrasă răspunderea penală a oricărei persoane care săvârșește o vătămare corporală din culpă sub această modalitate normativă, dacă a consumat alcool depistabil prin mijloace tehnice sau medico-legale prevăzute de legislație."

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și art. 27⁴ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de către președintele delegat al Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Mirela Sorina Popescu.

La ședința de judecată a participat doamna Silvia Stoenescu, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Marinela Mincă, procuror în cadrul Secției judiciare.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 664/1/2018 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, precum și faptul că au comunicat puncte de vedere asupra problemei de drept în discuție Curtea de Apel București, Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Ploiești, Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Timișoara, Curtea de Apel Craiova, precum și unele instanțe arondate.

De asemenea s-a precizat că, în conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de

procedură penală raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, a fost solicitată opinia scrisă a specialiștilor cu privire la chestiunea de drept ce a format obiectul sesizării, însă nu au fost transmise astfel de puncte de vedere.

La data de 17 aprilie 2018, Ministrul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a depus la dosar Adresa cu nr. 685/C/660/III-5/2018, prin care a comunicat că, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii cu privire la problema de drept cu care a fost sesizată instanța, fiind depuse și concluzii scrise în sensul admiterii sesizării Curții de Apel Bacău.

În continuare s-a arătat că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, la data de 2 mai 2018, care a fost comunicat procurorului și părților, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt alte cereri de formulat sau excepții de invocat, a solicitat doamnei procuror Marinela Mincă să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii în Dosarul nr. 664/1/2018.

Reprezentantul Ministerului Public a arătat că, în urma analizei de admisibilitate a sesizării efectuate în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, rezultă că sesizarea aparține unei curți de apel investite cu soluționarea cauzei în ultimă instanță (apel), care a constatat, în cursul judecății, existența unei chestiuni de drept a cărei dezlegare nu a mai fost supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu a făcut obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Totodată, s-a arătat că de lămurirea respectivei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată, apreciind că sunt îndeplinite condițiile formale de admisibilitate a sesizării.

Pe fondul cauzei s-a arătat că vătămarea corporală din culpă debutează cu o variantă specială, care condiționează existența infracțiunii de două împrejurări.

Astfel, deși elementul material al laturii obiective se realizează prin infracțiunea prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal, care incriminează fapta prin care se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin cel mult 90 de zile de îngrijiri medicale, fapta va constitui vătămare corporală din culpă numai dacă, în momentul săvârșirii acesteia, autorul se află sub influența băuturilor alcoolice sau a substanțelor psihoactive sau în desfășurarea unei activități care constituie prin ea însăși infracțiune.

Aceste ipoteze reprezintă condiții atașate elementului material pentru realizarea laturii obiective a infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal.

Referitor la prima condiție, procurorul a arătat că legiuitorul nu a prevăzut un nivel minim al concentrației de alcool în sânge drept condiție esențială a elementului material al laturii obiective în cazul infracțiunii de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 196 alin. (1) din Codul penal.

În această situație s-a susținut că intenția legiuitorului a fost aceea de a incrimina fapta în orice situație în care actele de violență au fost comise ulterior consumului de băuturi alcoolice. Prin urmare, făptuitorul trebuie să se afle în momentul săvârșirii lovirii ori violențelor fie doar sub influența băuturilor alcoolice, fără a fi în stare de ebrietate, fie în stare de ebrietate, ori să aibă o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge.

Referitor la problema semnificației expresiei persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice ori a substanțelor psihoactive și a sferei de aplicabilitate a acesteia, în doctrină s-a arătat că pentru corecta înțelegere a acestei ipoteze trebuie avut în vedere, în primul rând, că ea vizează orice vătămare din culpă, nu numai cele comise în cadrul unor accidente de circulație.

Dacă legiuitorul ar fi luat în calcul la prima teză numai infracțiunea de la art. 336 din Codul

penal, ar fi trebuit ca textul de la teza a II-a a infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal să se refere doar la desfășurarea unei alte activități ce constituie prin ea însăși infracțiune.

În cazul în care fapta de la alin. (1) al art. 196 din Codul penal este produsă de conducătorul unui vehicul pe drumurile publice, iar în urma recoltării probelor biologice va rezulta o alcoolemie peste limita prevăzută la art. 336 din Codul penal, se va reține, pe lângă infracțiunea de vătămare corporală din culpă - art. 196 alin. (1) teza a II-a din Codul penal și conducerea unui vehicul sub influența alcoolului - art. 336 din Codul penal, în concurs real.

S-a arătat că, în schimb, în situația în care conducătorul vehiculului avea o îmbibație alcoolică sub 0,80 g/l alcool pur în sânge ori din diferite motive nu au putut fi recoltate probe de sânge, dar prin alte mijloace de probă s-a făcut dovada că autorul accidentului se afla sub influența băuturilor alcoolice sau a unor substanțe psihoactive, se va reține numai infracțiunea de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 196 alin. (1) din Codul penal.

În concluzie, reprezentantul Ministerului Public a susținut că în interpretarea dispozițiilor art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal, sintagma "sub influența băuturilor alcoolice" trebuie interpretată în sensul că, indiferent de gradul de îmbibație alcoolică în sânge, este atrasă răspunderea penală a oricărei persoane care săvârșește o vătămare corporală din culpă sub această modalitate normativă, dacă a consumat alcool depistabil prin orice mijloc de probă.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a declarat dezbaterile închise, reținându-se dosarul în pronunțare.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea din data de 30 ianuarie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 4.920/270/2016, Curtea de Apel Bacău a sesizat, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a pronunța o hotărâre prealabilă în vederea dezlegării de principiu a următoarei chestiuni de drept: "dacă pentru întrunirea tipicității infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal, privind vătămarea corporală din culpă, sintagma din teza I a acestui text incriminator, respectiv «(...) sub influența băuturilor alcoolice (...)», trebuie interpretată ca referindu-se la un anumit grad de îmbibație de alcool pur în sânge, eventual cel indicat de legiuitor la art. 336 alin. (1) din Cod penal, sau, indiferent de gradul de îmbibație alcoolică în sânge, este atrasă răspunderea penală a oricărei persoane care săvârșește o vătămare corporală din culpă sub această modalitate normativă, dacă a consumat alcool depistabil prin mijloace tehnice sau medico-legale prevăzute de legislație."

II. Expunerea succintă a cauzei

Prin Rechizitoriul nr. 2.489/P/2015 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Onești a fost trimis în judecată inculpatul E.Ș.A. pentru comiterea infracțiunii de vătămare corporală din culpă, prevăzută și pedepsită de art. 196 alin. (1), (2), (3), (4) din Codul penal.

În esență, în actul de sesizare s-a reținut în fapt că inculpatul, la data de 7.08.2015, a condus autoturismul pe DN 11, în sensul Brașov-Onești, iar pe raza localității Bogdănești a pătruns pe contrasens și a intrat în coliziune cu un alt autoturism, condus regulamentar de S.V.R., cauzând vătămarea corporală a numiților S.V., care a necesitat pentru vindecare 100-110 zile îngrijiri medicale, S.V.R., care a necesitat pentru vindecare un număr de 35-40 zile îngrijiri medicale, S.A.C., ce a avut nevoie de 16-18 zile îngrijiri medicale, și S.I.M., ce a necesitat un număr de 8-9 zile îngrijiri medicale pentru vindecare.

În urma coliziunii, ambele autoturisme au fost avariate, însă membrii familiei inculpatului,

respectiv mama, fiica și soția acestuia, nu au solicitat eliberarea certificatelor medicale și nu au formulat plângeri penale împotriva acestuia.

Ambii conducători auto au fost testați cu aparatul etilotest, rezultând că S.V.R. nu era sub influența alcoolului, în timp ce inculpatul E.Ș.A. avea o alcoolemie de 0,10-0,00 g‰ (0,03 mg/l) în aerul expirat.

În cauză nu a fost efectuată o expertiză medico-legală care să stabilească alcoolemia prezentată de inculpat în momentul depistării sale în trafic.

Prin Sentința penală nr. 526 din 20.06.2017, pronunțată de Judecătoria Onești, în baza art. 396 alin. (1) și (4) din Codul de procedură penală raportat la art. 83 din Codul penal și art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală s-a stabilit pedeapsa de 6 luni închisoare în sarcina inculpatului E.Ș.A. pentru săvârșirea infracțiunii de vătămare corporală din culpă, prevăzută de art. 196 alin. (1), (2), (3) și (4) din Codul penal.

În baza art. 83 alin. (1) și (3) din Codul penal s-a amânat aplicarea pedepsei închisorii stabilite pentru inculpat pe un termen de supraveghere stabilit în condițiile art. 84 din Codul penal, de 2 ani calculat de la data rămânerii definitive a hotărârii.

Prin aceeași sentință s-au admis în parte acțiunile civile formulate de părțile civile S.V., S.V.R., S.I.M. și S.A.C. și a fost obligată partea responsabilă civilmente Societatea Comercială ASTRA - S.A. la plata daunelor morale și civile către părțile civile.

Totodată, partea responsabilă civilmente S.C. ASTRA - S.A. a fost obligată la plata daunelor materiale către partea civilă Spitalul Clinic Județean de Urgențe "Sf. Spiridon" Iași.

Împotriva Sentinței penale nr. 526 din 20.06.2017 a Judecătoria Onești au formulat apel Parchetul de pe lângă Judecătoria Onești, părțile civile S.V., S.V.R., S.I.M., S.A.C. și partea responsabilă civilmente Societatea Comercială ASTRA - S.A. București.

Prin motivele de apel, Ministerul Public a învederat, în esență, faptul că sentința instanței de fond este nelegală, întrucât aceasta nu a aplicat dispozițiile art. 7 din Legea nr. 76/2008 privind organizarea și funcționarea Sistemului Național de Date Genetice Judiciare referitoare la prelevarea de probe biologice în vederea stabilirii și stocării profilului genetic. De asemenea s-a invocat prin concluziile orale faptul că instanța de fond în mod greșit, pe latură civilă, a obligat partea responsabilă civilmente Societatea Comercială ASTRA - S.A. să plătească daunele civile, în condițiile în care această societate se află în procedura falimentului, precum și faptul că nu au fost introduse în cauză, în calitate de părți civile, Spitalul Municipal Onești și Spitalul Județean de Urgență Bacău.

Apelantele părți civile au criticat hotărârea primei instanțe numai sub aspectul laturii civile, solicitând acordarea daunelor morale și materiale în cuantumul solicitat.

Apelanta parte responsabilă civilmente, prin motivele de apel, a solicitat reducerea daunelor materiale și morale acordate părților civile, iar sub aspectul laturii penale a solicitat să se rețină că părțile civile nu purtau centura de siguranță în momentul impactului între cele două autoturisme astfel că există o culpă comună în producerea accidentului.

III. Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

În prezenta cauză, intimatul inculpat E.Ș.A. a fost trimis în judecată și condamnat, în primă instanță, sub aspectul săvârșirii infracțiunii de vătămare corporală din culpă, prevăzută de art. 196 alin. (1), (2), (3) și (4) din Codul penal.

Se observă astfel că încadrarea juridică s-a efectuat în modalitatea amintită deoarece pentru persoană vătămată S.V. exista numărul de zile de îngrijiri medicale care să conducă la consecințele prevăzute de art. 194 alin. (1) lit. b) din Codul penal (mai mult de 90 de zile de îngrijiri medicale), fiind incident art. 196 alin. (2) din Codul penal pentru aceasta, în timp ce pentru celelalte persoane vătămate, care au avut leziuni traumatice ce au necesitat pentru vindecare sub 90 de zile de îngrijiri

medicale, s-a considerat că sunt incidente dispozițiile art. 196 alin. (1) din Codul penal, apreciindu-se că inculpatul care a săvârșit fapta de la art. 193 alin. (2) (sub 90 de zile de îngrijiri medicale) "se afla sub influența băuturilor alcoolice".

Or Curtea a considerat că pentru a stabili dacă este întrunită sau nu tipicitatea infracțiunii de vătămare corporală din culpă în modalitatea tezei I din art. 196 alin. (1) din Codul penal, respectiv fapta care a avut consecința de la art. 193 alin. (2) din Codul penal (leziuni traumatice ce au necesitat pentru vindecare sub 90 de zile de îngrijiri medicale) trebuie clarificat dacă noțiunea de "(...) o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice (...)" are un înțeles autonom, respectiv indiferent de gradul de îmbibație alcoolică în sânge a făptuitorului se consideră că există această infracțiune, sau noțiunea amintită trebuie raportată la gradul de îmbibație alcoolică de la art. 336 alin. (1) din Codul penal sau eventual la alt grad de îmbibație alcoolică în sânge.

Întrebarea de interpretare se ridică pentru că modalitatea alternativă prevăzută de textul incriminator la art. 196 alin. (1) din Codul penal, respectiv "(...) o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice (...)", este aproape identică cu denumirea marginală a art. 336 alin. (1) din Codul penal, respectiv "conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe", singura deosebire fiind aceea că a dispărut cuvântul "băuturi" (în orice situație, alcoolul nu se regăsește doar și numai în "băuturi", fiind posibilă depistarea acestei substanțe și în compunerea altor produse comestibile sau necomestibile, dar ingerabile și digerabile de organismul uman).

În mod cert, chestiunea de drept prezintă interes și pentru că subiectul activ al infracțiunii de vătămare corporală din culpă nu trebuie neapărat să fie un conducător de autovehicul pe drumurile publice. Altfel spus, nu întotdeauna săvârșirea infracțiunii de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 196 alin. (1) din Codul penal de către un subiect activ având o îmbibație alcoolică în sânge de peste 0,80 g‰ va atrage concursul de infracțiuni cu art. 336 alin. (1) din Codul penal, această formă de pluralitate urmând a fi reținută doar și numai în situația în care autorul întrunea condițiile preexistente care circumscriu subiectul infracțiunii tipice pentru un conducător auto.

În același timp, problema de interpretare a noțiunii de "persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice" din art. 196 alin. (1) din Codul penal suscită interes sub aspectul previzibilității textului incriminator și pentru că, din actuala reglementare penal materială, din motive ce nu au fost pe deplin și suficient clarificate de expunerea de motive din partea legiuitorului, a dispărut noțiunea din Codul penal din 1968, din art. 184 alin. 4¹, referitoare la forma agravată a infracțiunii de vătămare corporală din culpă a "stării de ebrietate". De altfel, Înalta Curte de Casație și Justiție lămurise pe deplin distincția dintre noțiunile de "sub influența alcoolului" ("de fapt având o îmbibație alcoolică peste limita legală") și "stare de ebrietate" sub imperiul fostei legislații penale, prin Decizia nr. 26 din 2009, pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii, cu privire la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 184 alin. 4¹ din Codul penal din 1968, în raport cu dispozițiile art. 87 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Sub imperiul fostei legislații penale materiale, distincția dintre "având o îmbibație alcoolică peste limita legală" (corespunzătoare noțiunii de "sub influența alcoolului" din actuala legislație), caracterizată de o limită certă și stabilită pe cale probatorie științifică cu o anumită valoare a gradului de îmbibație alcoolică în sânge, și noțiunea de "stare de ebrietate", pentru care nu trebuia stabilit un anumit grad de îmbibație alcoolică, fiind însă necesară doar administrarea de mijloace de probă care să ateste această stare fiziologică, era clară, mai ales în lumina Deciziei nr. 26 din 2009 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Odată cu intrarea în vigoare a Codului penal actual, noțiunea de "stare de ebrietate" a dispărut, astfel că nu se mai poate aplica Decizia nr. 26 din 2009 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție nici măcar pentru respectarea raționamentului, judicios de altfel la acel moment și util în jurisprudența instanțelor de fond și control judiciar.

În acest sens, în prezent, este important de stabilit, pentru a respecta exigențele de previzibilitate

ale normei incriminatoare, pentru ca destinatarii legii penale să își poată adapta conduita în mod corespunzător și să se poată conforma, dacă noțiunea de "sub influența băuturilor alcoolice" din art. 196 alin. (1) din Codul penal are un înțeles apropiat de cel al "stării de ebrietate" din vechea legislație, situație în care, indiferent de gradul de îmbibație alcoolică din sânge, poate fi atrasă răspunderea penală.

Aceasta deoarece, cel puțin din punctul de vedere al înțelesului comun al substantivului "influență", acesta semnifică, conform definiției din Dicționarul explicativ al limbii române, în cea mai cunoscută accepțiune, o acțiune exercitată asupra unui lucru sau asupra unei ființe, putând duce la schimbarea lor. Altfel spus, prin înțelesul comun al noțiunii de "influența băuturilor alcoolice", aceasta nu înseamnă simpla prezență a alcoolului în organism, ci prezența într-o cantitate suficientă care să poată influența conduita subiectului activ. Dacă legiuitorul ar fi intenționat să pună semnul egalității între noțiunea de "influența băuturilor alcoolice" și "simpla prezență a alcoolului în organism", atunci cu siguranță ar fi evitat folosirea noțiunii de "influență" și ar fi folosit o altă noțiune lipsită de orice echivoc interpretativ. În mod cert, intenția legiuitorului a fost de a incrimina penal acele conduite vătămătoare, chiar din culpă, săvârșite de autori ce au o cantitate de alcool în organism suficientă pentru a le afecta capacitatea psihomotorie.

În ipoteza în care s-ar aprecia că noțiunea de "sub influența băuturilor alcoolice" are un înțeles autonom față de cea prevăzută în art. 336 alin. (1) din Codul penal, dar apropiat de cel al "stării de ebrietate", ar reprezenta doar o chestiune de probațiune penală de a stabili dacă, de exemplu, la un grad de îmbibație alcoolică în sânge de 0,10 g‰, capacitatea psihomotorie a unui destinatar al legii penale ar fi fost afectată de prezența alcoolului, pentru a reține o formă de răspundere penală chiar în ipoteza unei conduite lipsite de intenție, dar culpabile, spre deosebire de situația unui subiect de drept care nu era afectat de o asemenea substanță.

Dacă însă se ajunge la concluzia că noțiunea de "sub influența băuturilor alcoolice" din art. 196 alin. (1) din Codul penal ar avea un înțeles autonom de cea prevăzută de art. 336 alin. (1) din Codul penal, dar diferit de cel al "stării de ebrietate", atunci întrebarea care se pune este în ce măsură legiuitorul a înțeles să mai reglementeze această formă de răspundere penală din culpă, folosind această noțiune exactă, dar fără a indica cu exactitate un anumit grad de îmbibație alcoolică în sânge.

Într-o atare interpretare, Curtea găsește dificil de acceptat că, într-o societate democratică, există forme de răspundere penală obiectivă, respectiv că indiferent de gradul de îmbibație alcoolică în sânge, este atrasă răspunderea penală a unor persoane pentru infracțiuni săvârșite din culpă.

Aceasta deoarece, în tratatele și cursurile de medicină legală, este aproape unanim acceptat faptul că există valori ale gradului de îmbibație alcoolică în sânge până la care nu există niciun fel de manifestări sau afectări ale comportamentului, reflexelor sau psihicului uman. De exemplu, în cursul universitar de medicină legală al dr. Valentin Iftenie și dr. Dan Dermengiu se reține că la o alcoolemie de sub 0,5 g‰ (cu limite între 0,30- 0,80 g‰) - beție infraclinică, la majoritatea indivizilor nu sunt observate efecte toxice, excepție făcând cei cu o sensibilitate crescută la alcool (beția patologică, ce apare mai ales în rândul alcoolismului cronic).

Or, dacă există anumite valori ale gradului de îmbibație alcoolică în sânge pentru care nu există semne ale intoxicației, respectiv nu există niciun fel de influență asupra organismului uman nici la nivel psihic și nici la nivel fiziologic, a interpreta noțiunea de "sub influența băuturilor alcoolice" din art. 196 alin. (1) din Codul penal ca având relevanță penală distinct de "starea de ebrietate", dar valabilă pentru orice valoare a gradului de îmbibație alcoolică, ar însemna practic instituirea unei veritabile forme obiective de răspundere penală indiferent de conduita subiectului de drept, respectiv dacă aceasta a fost sau nu mai periculoasă decât a unui subiect identic care nu a consumat niciun fel de substanțe alcoolice.

De altfel, în practica judiciară, dar și în doctrină se pierde adesea din vedere, după cum s-a amintit mai sus, că norma incriminatoare a art. 196 alin. (1) din Codul penal, cu referire la art. 193

alin. (2) din Codul penal, nu se referă cu necesitate, numai și doar la conducătorii auto ca potențiali subiecți activi ai acestei infracțiuni.

Sunt de imaginat ipoteze de fapte vătămătoare din culpă săvârșite de persoane fizice angrenate în alte activități ale vieții cotidiene, altele decât conducerea autovehiculelor, când atragerea răspunderii penale ar depinde strict și numai de prezența alcoolului în sânge (cu titlu de exemplu, ipoteza unui locatar al unui bloc de apartamente care curăță prin degajare ținuturile de gheață de pe streșina terasei locuinței cauzând, din culpă, vătămarea unui trecător de pe trotuar, dar până la limita celor 90 de zile de îngrijiri medicale. Într-o atare situație, dacă făptuitorul se afla "sub influența băuturilor alcoolice", acreditând ipoteza cea mai grea pentru acesta, că nu contează gradul de îmbibație alcoolică, ar răspunde penal, dar în sens contrar nu).

Nu în ultimul rând, revenind la cel mai des întâlnită categorie de potențiali subiecți activi ai infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal, în activitatea organelor de poliție rutieră a fost emisă procedura de lucru a Direcției Rutiere din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române PRO PS DR nr. 20/2011, care are la bază Adresa Institutului Național de Medicină Legală "Mina Minovici" București nr. A8/4.165/2001, conform căreia, la o valoare a alcoolemiei de până la 0,10 mg/l alcool pur în aerul expirat (etilotest sau alcooltest), nu se încheie proces-verbal de sancționare contravențională pentru conducătorul auto testat, întrucât se apreciază că nu sunt afectate capacitățile conducătorului auto.

Or, din moment ce există în practica organelor de aplicare a legii limite ale valorilor alcoolemiei până la care se consideră că nu se poate atrage nici măcar răspunderea contravențională a conducătorului auto pentru o contravenție specifică prevăzută de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, cu atât mai mult curtea de apel a apreciat că trebuie lămurită problema tipicității infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal în raport cu înțelesul noțiunii de "sub influența băuturilor alcoolice".

De altfel, independent de ingerarea unor băuturi, alimente sau alte produse care conțin alcool de către o persoană, în literatura de specialitate se arată că în organismul uman există o cantitate foarte redusă de alcool etilic, rezultată din procesele metabolice obișnuite și a cărei valoare de 0,002-0,003 g‰ nu are semnificație clinică.

În aceste condiții, presupunând că, odată cu avansul tehnicii medicolegale, vor fi identificate mijloace de evidențiere foarte detaliate a prezenței alcoolului în sânge, dacă s-ar acredita ipoteza că legiuitorul, la art. 196 alin. (1) din Codul penal, a avut în vedere orice valoare a gradului de îmbibație alcoolică în sânge, ar putea fi rezonabil de imaginat o veritabilă răspundere obiectivă în toate situațiile în care subiecții de drept ar săvârși vătămări din culpă, cauzatoare de leziuni ce necesită sub 90 de zile de îngrijiri medicale fără alte consecințe.

IV. Punctele de vedere ale procurorului și ale părților asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Reprezentantul Ministerului Public a considerat că textul de lege, respectiv art. 196 alin. (1) din Codul penal, este previzibil, deoarece prin sintagma "sub influența alcoolului" se înțelege noțiunea largă, extinsă, ceea ce înseamnă că persoana respectivă se află sub influența băuturilor alcoolice constatată oricum și indiferent de valoarea îmbibației alcoolice în sânge.

Inculpatul E.Ș.A., prin apărător ales, a considerat că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu chestiunea de drept invocată întrucât există un vid de interpretare în ceea ce privește sintagma "sub influența băuturilor alcoolice".

Părțile civile, prin apărător ales, au arătat că potrivit Codului rutier, fapta constituie infracțiune dacă a fost săvârșită de o persoană care se află sub influența băuturilor alcoolice, cu o anumită valoare a alcoolemiei, în caz contrar fapta constituind contravenție.

V. Dispoziții legale incidente

Art. 196 din Codul penal. Vătămarea corporală din culpă

"(1) Fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice ori a unei substanțe psihoactive sau în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Fapta prevăzută în art. 194 alin. (1) săvârșită din culpă se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă.

(3) Când fapta prevăzută în alin. (2) a fost săvârșită ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale sau a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii sau meserii ori pentru efectuarea unei anumite activități, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amendă.

(4) Dacă urmările prevăzute în alin. (1)-(3) s-au produs față de două sau mai multe persoane, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

(5) Dacă nerespectarea dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere sau desfășurarea activității care a condus la comiterea faptelor prevăzute în alin. (1) și alin. (3) constituie prin ea însăși o infracțiune se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(6) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate."

VI. Jurisprudența Curții Constituționale

Pe rolul Curții Constituționale se află Dosarul nr. 1.727/D/2017 ce are ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 196 alin. (1) din Codul penal, invocată de inculpatul F.A.P. în Dosarul nr. 7.519/190/2016 al Judecătoriei Bistrița.

VII. Jurisprudența națională în materie

Curțile de apel și instanțele arondate au înaintat hotărâri judecătorești referitoare la problema de drept supusă dezlegării (Decizia penală nr. 1.399 din data de 19 decembrie 2017, pronunțată de Curtea de Apel Bacău, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în Dosarul nr. 4.099/260/2016; Decizia penală nr. 871/Ap din data de 16 noiembrie 2017, pronunțată de Curtea de Apel Brașov, Secția penală, în Dosarul nr. 1.538/293/2016; Sentința penală nr. 249 din data de 9 februarie 2017, pronunțată de Judecătoria Brașov, în Dosarul nr. 1.610/197/2016; Sentința penală nr. 69 din data de 29 martie 2017, pronunțată de Judecătoria Făgăraș, în Dosarul nr. 3.960/226/2016; Sentința penală nr. 179 din data de 6 februarie 2018, pronunțată de Judecătoria Galați, în Dosarul nr. 13.157/233/2017; Sentința penală nr. 93 din data de 24 noiembrie 2017, pronunțată de Curtea de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori, în Dosarul nr. 1.056/458/2016; Decizia penală nr. 1.284/A din data de 29 septembrie 2017, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, în Dosarul nr. 3.619/740/2015; Decizia penală nr. 254/A din data de 15 februarie 2018, pronunțată de Curtea de Apel Cluj, Secția penală și de minori, în Dosarul nr. 6.260/211/2015).

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

În jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție nu au fost identificate decizii cu privire la problema de drept ce face obiectul sesizării.

IX. Opiniile instanțelor judecătorești

Examinând punctele de vedere exprimate de curțile de apel și instanțele arondate, s-au conturat două opinii:

1. Într-o primă opinie s-a susținut că pentru întrunirea tipicității infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal privind vătămarea corporală din culpă, sintagma din teza I a acestui text incriminator, respectiv "sub influența băuturilor alcoolice", trebuie interpretată în sensul că, indiferent de gradul de îmbibație alcoolică în sânge, este atrasă răspunderea penală a oricărei persoane care săvârșește o vătămare corporală din culpă sub această modalitate normativă, dacă a consumat alcool depistabil prin mijloace tehnice sau medico-legale prevăzute de lege.

În acest sens s-au pronunțat Curtea de Apel București, Tribunalul București, Tribunalul Giurgiu, Judecătoria Bolintin-Vale, Judecătoria Reghin, Judecătoria Odorheiu Secuiesc, Curtea de Apel

Suceava - opinie majoritară, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Oradea - opinie majoritară, Curtea de Apel Brașov, Judecătoria Rupea, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Galați, Judecătoria Tecuci, Tribunalul Vrancea, Judecătoria Galați, Judecătoria Târgu Bujor, Judecătoria Liești, Judecătoria Brăila, Judecătoria Focșani, Judecătoria Panciu, Curtea de Apel Ploiești - opinie majoritară, Tribunalul Dâmbovița, Judecătoria Sinaia, Tribunalul Prahova, Curtea de Apel Cluj, Judecătoria Turda, Judecătoria Baia Mare, Judecătoria Onești, Judecătoria Piatra-Neamț, Judecătoria Roman, Curtea de Apel Timișoara, Judecătoria Reșița, Judecătoria Oravița, Judecătoria Tulcea, Tribunalul Arad și în opinie majoritară, Judecătoria Fetești, Judecătoria Urziceni, Judecătoria Bolintin-Vale, Judecătoria Turnu Măgurele, Judecătoria Zimnicea, Judecătoria Videle, Curtea de Apel Craiova, Tribunalul Dolj, Tribunalul Mehedinți, Tribunalul Olt.

În susținerea acestui punct de vedere s-a arătat că sintagma "persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice", la care face referire art. 196 alin. (1) din Codul penal, este diferită de sintagma "persoană care (...) are «(...) o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge» la care face referire art. 336 alin. (1) din Codul penal. Astfel, dacă pentru existența elementelor constitutive ale infracțiunii de "conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe interzise", prevăzută de art. 336 alin. (1) din Codul penal, este necesară prelevarea mostrelor biologice pentru stabilirea alcoolemiei sau a prezenței în organism a substanțelor psihoactive, pentru constatarea întrunirii elementelor constitutive ale infracțiunii de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 196 alin. (1) din Codul penal este necesară stabilirea prin mijloacele de probă prevăzute de art. 97 alin. (2) din Codul de procedură penală a stării psihofizice a persoanei aflate sub influența băuturilor alcoolice.

Potrivit art. 97 alin. (2) din Codul de procedură penală, proba în procesul penal se obține, în afara mijloacelor de probă enumerate la lit. a)-e) ale aceluiași articol, prin orice alt mijloc de probă care nu este interzis prin lege.

Totodată, conform art. 102 alin. (3) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, constituie contravenție și se sancționează cu amenda prevăzută în clasa a IV-a de sancțiuni și cu aplicarea sancțiunii complementare a suspendării exercitării dreptului de a conduce pentru o perioadă de 90 de zile săvârșirea de către conducătorul de autovehicul, tractor agricol sau forestier ori tramvai a conducerii sub influența băuturilor alcoolice, dacă fapta nu constituie, potrivit legii, infracțiune.

Potrivit dispozițiilor art. 192 din Regulamentul de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, conducătorului de autovehicul sau tramvai, testat cu un mijloc tehnic certificat sau cu un mijloc tehnic omologat și verificat metrologic, i se reține permisul de conducere dacă valoarea concentrației de alcool este de cel mult 0,40 mg/l alcool pur în aerul expirat, eliberându-se dovadă înlocuitoare fără drept de circulație, dacă nu dorește recoltarea probelor biologice în vederea stabilirii alcoolemiei.

Potrivit art. 193 alin. (1) din Regulamentul de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 85/2003, conducătorul de autovehicul sau tramvai trebuie însoțit de polițistul rutier sau, după caz, de polițistul de frontieră, imediat, la cea mai apropiată instituție medicală autorizată sau instituție medico-legală pentru a i se recolta probe biologice în vederea stabilirii alcoolemiei, dacă prin testarea cu un mijloc tehnic certificat sau cu un mijloc tehnic omologat și verificat metrologic s-a constatat că valoarea concentrației de alcool este mai mare de 0,40 mg/l alcool pur în aerul expirat.

Prin urmare, evidențierea stării în care se află o persoană, astfel cum este definită de art. 196 alin. (1) din Codul penal, respectiv "sub influența băuturilor alcoolice", nu se realizează doar prin determinarea gradului de îmbibație alcoolică în sânge, ci și prin determinarea valorii concentrației de alcool pur în aerul expirat cu mijloace tehnice omologate și verificate metrologic, care sunt prevăzute de lege. De asemenea, în mod categoric, pentru reținerea infracțiunii prevăzută de art. 196 alin. (1) din Codul penal, gradul de îmbibație alcoolică în sânge sau valoarea concentrației de alcool pur în aerul expirat nu sunt limitate la o anumită valoare, fiind aplicabil principiul "ubi lex non

distinguit, nec nos distinguere debemus".

Pe de o parte, limitele stabilite de art. 336 alin. (1) din Codul penal și de art. 193 alin. (1) din Regulamentul de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 85/2003, sunt în sensul delimitării activității infracționale de cea contravențională. Cea dintâi privește siguranța circulației pe drumurile publice și vizează o îmbibație alcoolică în sânge de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge.

Pe de altă parte, infracțiunea prevăzută de art. 196 alin. (1) din Codul penal este o infracțiune contra integrității corporale sau sănătății, ce poate fi reținută ori de câte ori se face dovada faptului că autorul vătămării corporale din culpă se afla sub influența băuturilor alcoolice, respectiv se face dovada existenței alcoolului pur în aerul expirat sau în sânge, prin orice mijloc de probă prevăzut de lege sau care nu este interzis de lege (de exemplu, mijloace tehnice omologate și verificate metrologic, prelevarea probelor biologice). Astfel, pot exista situații în care acțiunea de vătămare corporală din culpă să fie exercitată în afara activității de conducere a unui vehicul, iar starea persoanei care a săvârșit-o, de a se afla sub influența băuturilor alcoolice, să fie dovedită cu orice mijloc de probă, nu numai cele care se circumscriu dispozițiilor prevăzute de art. 190 alin. (8) din Codul de procedură penală, referitoare la recoltarea probelor biologice sau la cele prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, referitoare la testarea alcoolemiei cu mijloace tehnice omologate și verificate metrologic.

2. În cea de a doua opinie s-a susținut că pentru întrunirea tipicității infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal privind vătămarea corporală din culpă, sintagma din teza I a acestui text incriminator, respectiv "sub influența băuturilor alcoolice", trebuie interpretată ca referindu-se la un anumit grad de îmbibație de alcool pur în sânge, eventual cel indicat de legiuitor la art. 336 alin. (1) din Codul penal.

În acest sens s-au pronunțat Judecătoria Bistrița, Judecătoria Câmpina, Curtea de Apel Ploiești - opinie minoritară, Judecătoria Adjud, Judecătoria Toplița, Judecătoria Luduș, Judecătoria Măcin, Judecătoria Vânju Mare și în opinie minoritară Tribunalul Giurgiu, judecătoriile Fetești, Urziceni, Bolintin-Vale, Turnu Măgurele, Videle și Zimnicea.

În exprimarea acestei opinii s-a avut în vedere faptul că o altă interpretare ar contraveni principiului previzibilității legii penale.

Totodată, s-a arătat că dacă legiuitorul ar fi intenționat să pună semnul egalității între noțiunea de influența băuturilor alcoolice și simpla prezență a alcoolului în organism, atunci cu siguranță ar fi evitat folosirea noțiunii de influență și ar fi folosit o altă noțiune, lipsită de orice echivoc interpretativ. În mod cert, intenția legiuitorului a fost aceea de a incrimina penal acele conduite vătămătoare, chiar din culpă, săvârșite de autori ce au o cantitate suficientă de alcool în organism pentru a le afecta capacitatea psihomotorie.

X. Opinia Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut că, în interpretarea dispozițiilor art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal, sintagma "sub influența băuturilor alcoolice" trebuie interpretată în sensul că, indiferent de gradul de îmbibație alcoolică în sânge, este atrasă răspunderea penală a oricărei persoane care săvârșește o vătămare corporală din culpă în această modalitate normativă, dacă a consumat alcool depistabil prin orice mijloc de probă.

În susținerea acestui punct de vedere s-a arătat că din analiza art. 196 alin. (1) din Codul penal rezultă că vătămarea corporală din culpă debutează cu o variantă specială, care condiționează existența infracțiunii de două împrejurări. Astfel, deși elementul material al laturii obiective se realizează prin infracțiunea prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal, care incriminează fapta prin care se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin cel mult 90 de zile de îngrijiri medicale, fapta va constitui vătămare corporală din culpă numai dacă, în momentul săvârșirii acesteia, autorul se afla sub influența băuturilor

alcoolice/substanțelor psihoactive sau în desfășurarea unei activități care constituie prin ea însăși infracțiune. Aceste ipoteze reprezintă condiții atașate elementului material pentru realizarea laturii obiective a infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal.

Referitor la prima ipoteză rezultă așadar că legiuitorul nu a prevăzut un nivel minim al concentrației de alcool în sânge ca cerință esențială a elementului material al laturii obiective în cazul infracțiunii de vătămare corporală din culpă prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal, ceea ce conduce la concluzia că acesta a înțeles să incrimineze fapta în orice situație în care actele de violență au fost comise ulterior consumului de băuturi alcoolice. Prin urmare, făptuitorul trebuie să se afle în momentul săvârșirii lovirii ori violențelor fie doar sub influența băuturilor alcoolice, fără a fi în stare de ebrietate, fie în stare de ebrietate ori să aibă o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge.

Mai mult, în ceea ce privește problema semnificației expresiei persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice ori a substanțelor psihoactive și a sferei de aplicabilitate a acesteia, în doctrină s-a arătat că pentru corecta înțelegere a acestei ipoteze trebuie avut în vedere, în primul rând, că ea vizează orice vătămare din culpă, nu numai cele comise în cadrul unor accidente de circulație. Dacă legiuitorul ar fi luat în calcul la prima teză numai infracțiunea de la art. 336 din Codul penal, ar fi trebuit ca textul infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) teza a II-a să se refere doar la desfășurarea unei alte activități ce constituie prin ea însăși infracțiune. În cazul în care fapta de la alin. (1) al art. 196 din Codul penal este produsă de conducătorul unui vehicul pe drumurile publice, iar în urma recoltării probelor biologice va rezulta o alcoolemie peste limita prevăzută la art. 336 din Codul penal, se va reține, pe lângă infracțiunea de vătămare corporală din culpă [art. 196 alin. (1) teza a II-a] și conducerea unui vehicul sub influența alcoolului (art. 336), în concurs real. În schimb, în situația în care conducătorul vehiculului avea o îmbibație alcoolică sub 0,80 g/l alcool pur în sânge ori din diferite motive nu au putut fi recoltate probe de sânge, dar prin alte mijloace de probă s-a făcut dovada că autorul accidentului se afla sub influența băuturilor alcoolice sau a unor substanțe psihoactive, se va reține numai infracțiunea de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 196 alin. (1) din Codul penal.

Pe de altă parte, potrivit doctrinei, nu este necesar să fie probat faptul că băuturile alcoolice au afectat în concreto capacitatea de a conduce, legea prezumând aceste efecte indiferent de cantitatea consumată ori de starea fizică sau psihică a făptuitorului. Așadar, infracțiunea există indiferent dacă starea sau împrejurarea în care s-a aflat autorul acesteia a influențat sau nu săvârșirea faptei, iar dovada influenței băuturilor alcoolice ori a unei substanțe psihoactive se poate face prin orice mijloc de probă, inclusiv cu martori, nefiind necesară prelevarea de probe biologice dacă vătămarea corporală nu este urmarea unui accident produs de conducătorul unui vehicul.

De altfel, raționamentul este similar celui avut în vedere de Curtea Constituțională în Decizia nr. 138 din 14 martie 2017, având ca obiect soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 336 alin. (2) din Codul penal, în care se arată că, în mod obiectiv, legiuitorul nu poate prevedea un nivel minim al concentrației de substanțe psihoactive ca cerință esențială cu privire la elementul material al laturii obiective în cazul infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive, infracțiune reglementată de art. 336 alin. (2) din Codul penal.

XI. Punctul de vedere al specialiștilor cu privire la problema de drept supusă dezlegării

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală s-a solicitat opinia scrisă a specialiștilor asupra chestiunii de drept supuse dezlegării, însă nu au fost transmise astfel de puncte de vedere.

XII. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului nu au fost identificate decizii în problema de drept analizată.

XIII. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică

din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție este în sensul că, în interpretarea dispozițiilor art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal, care incriminează fapta prevăzută de art. 193 alin. (2) din Codul penal săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice, existența infracțiunii de vătămare corporală din culpă nu este condiționată de o anumită limită a îmbibației alcoolice.

Opinia exprimată se întemeiază pe următoarele argumente:

a) Dispozițiile art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal incriminează fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice, în cuprinsul dispozițiilor menționate legiuitorul nefăcând nicio referire la o anumită limită a îmbibației alcoolice. În consecință, existența infracțiunii de vătămare corporală din culpă prevăzute în art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal nu este condiționată de o anumită limită a îmbibației alcoolice.

Limita îmbibației alcoolice stabilite de legiuitor în dispozițiile art. 336 alin. (1) din Codul penal (0,80 g/l alcool pur în sânge) nu poate fi preluată, prin analogie, în cazul infracțiunii de vătămare corporală din culpă, pe de o parte, întrucât dispozițiile art. 336 alin. (1) din Codul penal sunt aplicabile numai în ipoteza particulară a conducerii vehiculelor pe drumurile publice, în timp ce norma de incriminare cuprinsă în art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal nu este limitată la vătămările corporale produse prin accidente de circulație ale conducătorilor de vehicule pe drumurile publice. Pe de altă parte, limita îmbibației alcoolice stabilite de legiuitor în dispozițiile art. 336 alin. (1) din Codul penal are rolul de a delimita răspunderea penală a conducătorilor de vehicule de răspunderea contravențională a acestora, în condițiile în care conducerea sub influența băuturilor alcoolice de către persoana care are o îmbibație alcoolică de maximum 0,80 g/l alcool pur în sânge constituie contravenție, conform art. 102 alin. (3) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice.

b) Opinia exprimată se reflectă și în jurisprudența curților de apel, care nu s-au raportat la limita prevăzută în art. 336 alin. (1) din Codul penal sau la o altă limită a îmbibației alcoolice pentru a constata existența infracțiunii de vătămare corporală din culpă, săvârșită în cadrul accidentelor de circulație.

XIV. Opinia judecătorului-raportor

Opinia judecătorului-raportor a fost în sensul admiterii sesizării Curții de Apel Bacău - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 4.920/270/2016, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei chestiuni de drept: "dacă pentru înfrângerea tipicității infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal, privind vătămarea corporală din culpă, sintagma din teza I a acestui text incriminator, respectiv «(...) sub influența băuturilor alcoolice (...)», trebuie interpretată ca referindu-se la un anumit grad de îmbibație de alcool pur în sânge, eventual cel indicat de legiuitor la art. 336 alin. (1) din Codul penal, sau, indiferent de gradul de îmbibație alcoolică în sânge, este atrasă răspunderea penală a oricărei persoane care săvârșește o vătămare corporală din culpă sub această modalitate normativă, dacă a consumat alcool depistabil prin mijloace tehnice sau medico-legale prevăzute de legislație." și statuării că, în interpretarea dispozițiilor art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal, care incriminează fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice, existența infracțiunii de vătămare corporală din culpă nu este condiționată de o anumită limită a îmbibației alcoolice.

XV. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

A. Cu privire la condițiile de admisibilitate a sesizării

Din examinarea dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală rezultă că pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept este necesar să fie îndeplinite cumulativ mai multe condiții, și anume:

a) să existe o cauză în curs de judecată în ultimul grad de jurisdicție pe rolul uneia dintre instanțele enumerate expres de dispozițiile art. 475 alin. (1) din Codul de procedură penală, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, curte de apel sau tribunal;

b) chestiunea de drept supusă dezlegării să conducă la soluționarea în fond a cauzei respective;

c) problema de drept să nu fi fost dezlegată de Înalta Curte de Casație și Justiție printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici să facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

În speță, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că sunt îndeplinite condițiile menționate anterior, respectiv există o cauză aflată în curs de judecată în ultimă instanță, Curtea de Apel Bacău fiind investită cu soluționarea apelurilor declarate de procuror, părțile civile și partea responsabilă civilmente împotriva Sentinței penale nr. 526 din 20.06.2017, pronunțată de Judecătoria Onești, decizia Curții de Apel Bacău este definitivă, Înalta Curte de Casație și Justiție nu s-a mai pronunțat cu privire la chestiunea de drept ce face obiectul sesizării, această chestiune de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, iar dezlegarea acesteia conduce la soluționarea în fond a cauzei respective.

B. Referitor la chestiunea de drept a cărei dezlegare este solicitată

În interpretarea dispozițiilor art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal, care incriminează fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice, existența infracțiunii de vătămare corporală din culpă nu este condiționată de o anumită limită a îmbibației alcoolice.

Potrivit art. 196 alin. (1) din Codul penal, fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice ori a unei substanțe psihoactive sau în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

Elementul material al laturii obiective se realizează prin fapta prevăzută în art. 193 alin. (2), text de lege care incriminează fapta prin care se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile.

Existența infracțiunii presupune producerea urmării imediate prevăzute în textul de incriminare în condițiile în care, în momentul săvârșirii faptei, făptuitorul se află sub influența băuturilor alcoolice, sub influența unei substanțe psihoactive sau în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune.

În literatura de specialitate s-a arătat că infracțiunea există indiferent dacă starea sau împrejurarea în care s-a aflat autorul acesteia a influențat sau nu săvârșirea faptei.

Din examinarea dispozițiilor art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal reiese că legiuitorul a înțeles să incrimineze fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice fără a face vreo referire la o limită a îmbibației alcoolice.

Pe cale de consecință, existența infracțiunii de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal nu este condiționată de o anumită limită a îmbibației alcoolice.

Legiuitorul nu a limitat sfera de aplicare a normei de incriminare prin indicarea explicită a unei anumite limite a îmbibației alcoolice, astfel că, procedându-se în mod contrar, pe cale de interpretare, s-ar restrânge sfera de protecție a integrității corporale și a sănătății persoanelor, în absența unui temei legal.

Infracțiunile prevăzute în dispozițiile art. 196 alin. (1) din Codul penal și art. 336 alin. (1) din Codul penal au un obiect juridic diferit.

Astfel, în timp ce în cazul infracțiunii de vătămare corporală din culpă prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal obiectul juridic constă în relațiile sociale referitoare la dreptul persoanei la integritate corporală și sănătate, în ipoteza infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale referitoare la protecția siguranței circulației pe drumurile publice, a căror normală existență și desfășurare sunt condiționate de interzicerea conducerii vehiculului sub influența băuturilor alcoolice peste o anumită limită sau sub influența unor substanțe psihoactive.

Dispozițiile art. 336 alin. (1) din Codul penal sunt aplicabile numai în ipoteza conducerii vehiculelor pe drumurile publice, în timp ce norma de incriminare cuprinsă în art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal nu este limitată la vătămarile corporale produse prin accidente de circulație ale conducătorilor de vehicule pe drumurile publice.

În consecință, limita îmbibației alcoolice stabilite de legiuitor în dispozițiile art. 336 alin. (1) din Codul penal, de 0,80 g/l alcool pur în sânge, nu poate fi preluată, prin analogie, în cazul infracțiunii de vătămare corporală din culpă.

Pe de altă parte, limita îmbibației alcoolice stabilite de legiuitor în dispozițiile art. 336 alin. (1) din Codul penal are rolul de a delimita răspunderea penală a conducătorilor de autovehicule de răspunderea contravențională a acestora, conform art. 102 alin. (3) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, conducerea sub influența băuturilor alcoolice de către o persoană ce are în sânge o îmbibație alcoolică sub 0,80 g/l alcool pur în sânge constituind contravenție.

Similar, în legislația română, limita îmbibației alcoolice are rolul de a delimita forma-tip a infracțiunii de varianta agravată a acesteia, cum este cazul infracțiunii prevăzute în art. 101 din Ordonanța Guvernului nr. 29/1997 privind Codul aerian civil.

Astfel, potrivit art. 101 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 29/1997 privind Codul aerian civil, "efectuarea serviciului de către personalul aeronautic civil sub influența băuturilor alcoolice sau a altor substanțe interzise de autoritatea de reglementare constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă", iar, potrivit alin. (2) din același act normativ, "efectuarea serviciului având o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge de către personalul aeronautic civil se pedepsește cu închisoare de la un an la 5 ani și interzicerea unor drepturi".

De asemenea, art. 4 alin. (1) din Legea nr. 191/2003 privind infracțiunile la regimul transportului naval prevede că "exercitarea atribuțiilor de serviciu sub influența băuturilor alcoolice sau a altor substanțe interzise de autoritatea de reglementare constituie infracțiune și se pedepsește cu amendă", iar potrivit art. 5 alin. (1) din același act normativ, "conducerea unei nave sau exercitarea atribuțiilor de serviciu de către o persoană care are în sânge o îmbibație alcoolică mai mare de 0,80 g/l alcool pur în sânge sau se află sub influența unor substanțe psihoactive constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă". În art. 4 alin. (3) din Legea nr. 191/2003 legiuitorul stabilește explicit că "este considerată sub influența băuturilor alcoolice persoana care are o îmbibație alcoolică în sânge de până la 0,80 g/l alcool pur în sânge".

În ipoteza în care fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal este săvârșită din culpă, prin conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge, suntem în prezența unui concurs de infracțiuni între infracțiunea de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal și infracțiunea de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe prevăzută de art. 336 alin. (1) din Codul penal.

Fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal săvârșită din culpă prin conducerea pe

drumurile publice a unui vehicul de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de maximum 0,80 g/l alcool pur în sânge întrunește numai elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal.

Astfel, săvârșirea faptei de vătămare corporală din culpă de către persoana care conduce pe drumurile publice un vehicul și are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge determină existența unui concurs de infracțiuni între vătămarea corporală din culpă și infracțiunea prevăzută în art. 336 alin. (1) din Codul penal, iar nu condiționarea existenței infracțiunii de vătămare corporală din culpă prevăzute în art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal de o anumită limită a îmbibației alcoolice.

Sub aspect probator, cerința ca fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal să fie săvârșită din culpă "de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice" poate fi dovedită prin orice mijloace de probă, iar constatarea existenței infracțiunii nu este condiționată de stabilirea exactă a îmbibației alcoolice, întrucât, cu excepția vătămărilor corporale produse prin accidente de circulație ale conducătorilor de vehicule pe drumurile publice, legislația nu reglementează un mecanism obligatoriu de determinare a îmbibației de alcool în sânge sau a concentrației de alcool în aerul expirat în momentul imediat al comiterii faptei.

În cazul vătămărilor corporale produse prin accidente de circulație ale conducătorilor de vehicule pe drumurile publice, îndeplinirea condiției ca fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal să fie săvârșită din culpă "de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice" este stabilită în cadrul mecanismului de determinare a îmbibației de alcool în sânge sau a concentrației de alcool în aerul expirat reglementat în art. 88 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 [și în art. 190 alin. (8) din Codul de procedură penală], care permite determinarea exactă a îmbibației de alcool în sânge sau a concentrației de alcool în aerul expirat. În această ipoteză, condiția ca fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal să fie săvârșită din culpă "de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice" poate fi dovedită prin alte mijloace de probă, numai dacă nu s-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 88 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 și ale art. 190 alin. (8) din Codul de procedură penală.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 4.920/270/2016, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei chestiuni de drept: "dacă pentru întrunirea tipicității infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) din Codul penal, privind vătămarea corporală din culpă, sintagma din teza I a acestui text incriminator, respectiv «() sub influența băuturilor alcoolice ()», trebuie interpretată ca referindu-se la un anumit grad de îmbibație de alcool pur în sânge, eventual cel indicat de legiuitor la art. 336 alin. (1) din Codul penal, sau, indiferent de gradul de îmbibație alcoolică în sânge, este atrasă răspunderea penală a oricărei persoane care săvârșește o vătămare corporală din culpă sub această modalitate normativă, dacă a consumat alcool depistabil prin mijloace tehnice sau medico-legale prevăzute de legislație."

Stabilește că, în interpretarea dispozițiilor art. 196 alin. (1) teza I din Codul penal, care incriminează fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) din Codul penal săvârșită din culpă de către o

persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice, existența infracțiunii de vătămare corporală din culpă nu este condiționată de o anumită limită a îmbibației alcoolice.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 23 mai 2018.

PREȘEDINTELE CU DELEGAȚIE AL SECȚIEI PENALE
A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător MIRELA SORINA POPESCU

Magistrat-asistent,
Silvia Stoenescu

WWW.JURI.RO